

EurEau

Zpráva ze zasedání komise EurEau pro odpadní vody EU2 v Rumunsku

Filip Wanner

Ve dnech 23.–24. 10. 2019 se v Bukurešti konal kongres EurEau.

První den a druhý den dopoledne proběhla oddělená jednání komisí EU1, EU2 a EU3. Druhý den odpoledne pak proběhlo společné jednání všech komisí a členů představenstva EurEau. Jednání komise EU2 prvně proběhlo pod vedením nově zvolených spolupředsedů Sarah Gillmanové ze Skotska a Michaëla Bentvelseny z Nizozemí. Jednání otevřelo a následně druhý den uzavřelo společné plenární zasedání komise EU2. V průběhu dne pak proběhlo jednání pracovních skupin Compliance, Trade effluent a Wastewater resources.

V úvodu plenárního zasedání vystoupil zástupce sekretariátu EurEau Bertrand Vallet a přítomné členy komise EU2 stručně seznámil s novinkami v EurEau a Evropské unii. Novým předsedou komise EU3 byl zvolen Bruno Tisserand. Vzhledem k volbám do Evropského parlamentu v květnu tohoto roku je v současné době tvorba nové legislativy utlumena. Z proběhlých voleb ale vzešlo cca 70 % nově zvolených poslanců, což pro prosazení zájmů oboru VaK bude v následujících letech znamenat velkou výzvu. Na druhé straně řada poslanců projevila zájem o oblast životního prostředí. Bertrand Vallet také upozornil na chystané kroky Evropské komise v rámci revize Směrnice o pitné vodě a v oblasti výskytu farmak v životním prostředí. V závěru svého vystoupení připomněl i program Evropské unie Water Operators Partnership zaměřený na přenos provozních zkušeností do nízké či středněpříjmových zemí, ve kterém je připraveno 7 milionů Euro pro provozovatele vodohospodářské infrastruktury z jednotlivých členských zemí.

Po informacích sekretariátu EurEau přednesl Michaël Bentvelsen společně se Sarah Gillmanovou plán činnosti komise EU2 na období 2019–2021. Základní cíle komise EU2 spočívají v:

1. Zajištění, aby aktualizované evropské právní předpisy umožňovaly oboru VaK v budoucnosti účinně fungovat.

2. Zavedení dlouhodobé strategie pro odpadní a dešťovou vodu.
3. Budování důvěry občanů Evropské unie v našem odvětví.
4. Dlouhodobé zajištění finančních zdrojů pro obnovu a rozvoj infrastruktury.

V následujícím období se tak komise EU2 bude věnovat především následujícím oblastem:

1. Budoucí regulace oboru VaK.
2. Mikropolutanty.
3. Cirkulární ekonomika, efektivní využití zdrojů a vedlejších produktů, recyklace živin.
4. Změna klimatu.
5. Rozšířená odpovědnost výrobce (EPR).
6. Dlouhodobé strategické plány investic a údržby.

I v následujícím období budou jednotlivá témata probírána ve třech ustanovených pracovních skupinách, které budou připravovat jednotlivé výstupy (poziční zprávy, stanoviska, atd.), na společném plenárním zasedání budou tyto připravené výstupy schvalovány. Plenární zasedání rovněž bude koordinovat činnost komise EU2 se sekretariátem EurEau a komisemi EU1 a EU3.

Anders Finsson, předseda společné pracovní skupiny všech komisí EurEau k Rámcové vodní směrnici informoval o aktuálním vývoji. Rozhodnutí o případném otevření a revizi této směrnice bylo posunuto na první čtvrtletí roku 2020. Z průzkumu mezi členy valného shromáždění EurEau je patrný převažující názor nepodpořit případné otevření této směrnice (12× NE, 2× probíhají konzultace, 1× neutrální, 1× ANO). Na přelomu ledna a února roku 2020 se uskuteční workshop s cílem vyjasnit názory jednotlivých členů EurEau.

Tématem plenárního zasedání byla i Směrnice o čištění městských odpadních vod. Jean-Pierre Silan upozornil, že zpráva o přezkumu této směrnice bude k dispozici až na přelomu ledna/února 2020. Na následném společném jednání komisí EU2 a EU3 bylo představeno vyhodnocení dotazníku EurEau k případné revizi této směrnice. Dotazníkového šetření se včetně České republiky zúčastnilo celkem 20 zemí a z prvotních výsledků je patrný určitý rozpor mezi jednotlivými členskými zeměmi. Panuje všeobecné přesvědčení o nutnosti zachovat specializovanou směrnici k čištění městských odpadních vod, ta by však měla projít revizí. Především je zapotřebí upřesnit některé pojmy jako „individuální nebo jiné vyhovující systémy“, „odlehčovací komory“, atd.

Komise EU2 považuje za rozumné upravit požadavky na sběr a odvádění odpadních vod v závislosti na cost benefit analýze. Převažuje rovněž názor, že stávající znění Směrnice o čištění městských odpadních vod již není relevantní pro skutečně efektivní ochranu vodního prostředí. Případná revize této směrnice

nice by měla být v souladu s novými výzvami, politikou a strategiemi Evropské unie v ochraně životního prostředí a zahrnovat pobídky pro udržitelné hospodaření s vodami. Výrazně by měl být posílen princip „control at source“ (kontrola u zdroje). V otázce mikropolutantů je v současné době komise EU2 názorově rozdělena. Mírná nadpoloviční většina respondentů si nepřeje zahrnout tyto látky do revidované Směrnice o čištění městských odpadních vod a tuto problematiku i nadále řešit v Rámcové směrnici o vodách. V případě individuálních nebo jiných vyhovujících systémů odvádění a čištění odpadních vod nepanuje shoda nad jednotnou definicí, rozhodnutí by mělo být ponecháno na národní či regionální úrovni při uplatnění cost benefit analýz. Jednotliví členové komise EU2 považují nastavený koncept aglomerací za vhodný a měl by být zachován.

Také panuje obecná shoda více se věnovat difuznímu znečištění, srážkovým vodám a odlehčovacím komorám. Revidovaná Směrnice o čištění městských odpadních vod by nijak neměla upravovat požadavky na odstraňování organického znečištění, v případě dusíku a fosforu by měly být víc vzaty v úvahu klimatické podmínky jednotlivých zemí. Pro dosažení dobrého stavu vod v některých oblastech nejspíš bude nutné přistoupit ke zpřísnění stávajících požadavků na odstranění dusíku a fosforu, tyto požadavky by ale měly primárně vycházet především z Rámcové směrnice o vodách. Nepanuje shodný názor, zda řešit energetickou účinnost čištění odpadních vod v tomto či jiných právních předpisech. Základní požadavky nakládání s čistírenskými kalů by měly být ve Směrnici o čištění městských odpadních vod zachovány. Respondenti dotazníkového šetření považují rovněž za vhodné zahrnout do revidované směrnice i otázku stárnutí a rekonstrukce infrastruktury stanovením obecných požadavků pro zajištění financování rekonstrukcí a obnovy.

Na závěr plenárního jednání Sarah Gillmanová upozornila na probíhající revizi Směrnice 2010/75/EU o průmyslových emisích. Tato směrnice stanovuje kromě jiného standardy pro čištění biologických odpadů. Některé členské země (Francie) upravují požadavky pro vybraná zařízení na zpracování čistírenských kalů podle této směrnice. Je pravděpodobné, že v průběhu revize této směrnice bude provedeno srovnání se Směrnicí o čištění městských odpadních vod. Komise EU2 bude nadále probíhající revizi Směrnice o průmyslových emisích sledovat.

Pracovní skupina Compliance se věnovala především problematice odlehčovacích komor. Na jednání byly prezentovány výstupy z workshopu, který se konal 26. 8. 2019 v Aalborgu. Workshop upozornil na rozdílné přístupy a regulaci odlehčovacích komor v jednotlivých členských zemích Evropské unie. Joint Research Centre (JRC) při Evropské komisi představil svůj vlastní model s cílem získat představu k problematice odlehčovacích komor v Evropské unii. Představený model má prozatím nedostatky spočívající v procentním zastoupení zcela nepropustných oblastí snižující koeficient odtoku, tříhodinovém časovém kroku, či nulovém znečištění splachů z urbanizovaných území. JRC se chce do budoucna zaměřit na získání dat jak pro přímé ověření modelu (objem odlehčovaných vod v m³ na hektar a rok, objem vs. srážky), tak i nepřímé ověření (počet, procento odlehčených odpadních vod vztažených k vyprodukovaným odpadním vodám). Dále bude nutné zpřesnit data pro jednotlivá povodí – počet obyvatel, průtoky za bezdeštného období, nepropustné oblasti a koeficient odtoku. JRC chce ukázat, že odlehčování odpadních vod je významný problém a bude jedním z témat chystané revize Směrnice o čištění městských odpadních vod. Pracovní skupina Compliance se také stručně věnovala Směrnici o koupacích vodách. European Environmental Agency jako každý rok vydala Zprávu o plnění této směrnice. V Evropské unii je celkem 22 000 lokalit označených jako místa ke koupání. Minimální kvalita je dosahována na 95,4 % lokalitách, vynikající pak v 85,1 %, špatná kvalita vod je měřena

v 1,3 % případech. Výsledky jsou obdobné jako v minulých čtyřech letech.

Arne Haar představil výsledky průzkumu využívání společného zpracování (vyhňování, kompostování) čistírenských kalů a ostatních bioodpadů. Z celkem 11 došlých odpovědí vyplývá rozdílný přístup napříč jednotlivými zeměmi Evropské unie a nejasné rozhraní regulace pro odpadní vodu a odpady. Například Německo uplatňuje zásadu nutnosti prokázat nejlepší dopad na životní prostředí, takto vyhnitý kal musí být následně spálen. Naopak Švédsko zakázalo jakkoliv kaly s ostatním odpadem míchat.

Pracovní skupina Wastewater Resources se zabývala návrhem nařízení o minimálních požadavcích na opětovné využívání vody. V současné době existují dvě verze nařízení, verze Evropského parlamentu (EP) z února 2019 a verze Evropské rady (ER) z června 2019. Aktuálně probíhá dialog mezi EP, ER a Evropskou komisí, EurEau se přiklání spíše k návrhu Evropské rady, neboť oproti návrhu Evropského parlamentu nezahrnuje tolik byrokratických překážek při následném povolování. Evropská komise by měla zpracovat pokyny pro zpracování posouzení rizik, které budou nedílnou součástí každé aplikace a ze kterých budou vycházet dodatečně požadované parametry opětovně využívaných vyčištěných odpadních vod. Následně byla probírána problematika kalů vzhledem k možné revizi Směrnice 86/278/EHS. Komise EU2 připravuje stanovisko k možné legislativní úpravě nakládání s čistírenskými kalů. Vzhledem k rozdílným podmínkám v Evropské unii je nutné zachovat všechny stávající možnosti nakládání s čistírenskými kalů.

Karl-Georg Schmerz z Německa představil nejnovější vývoj v oblasti pyrolyzy čistírenských kalů. Nová technologie EuPhoRe

zpracovává odvodněný čistírenský kal, když v jednom reaktoru dochází nejdříve k sušení, následně pyrolýze a na závěr ke spalování kalů při využití produkovaných plynů k dalšímu ohřevu. Výsledným produktem je pak popel bohatý na sloučeniny fosforu, který by mohl být využit v zemědělství.

Pracovní skupina Trade Effluent se věnovala především problematice mikropolutantů ve vodním prostředí. Zástupci EurEau se v nedávné době setkali s DG RTD (Directorate-General for Research and Innovation) a DG ENV (Directorate-General for Environment) a prezentovali již zpracovaná a vydaná stanoviska EurEau. Dlouhodobým cílem EurEau je regulace těchto látek nikoliv na principu „až na konci“ (end-of-pipe), ale kontrolou zdrojů (control source) při možném využití rozšířené odpovědnosti producentů těchto látek (enhanced producer responsibility). Největším úskalím odpovědného přístupu k této problematice je skutečnost, že sice známe koncentrace těchto látek, jejich vliv (pokud vůbec) na lidské zdraví však není téměř vůbec prokázán. Jak již bylo uvedeno v části věnované revizi Směrnice o čištění městských odpadních vod, mezi členy EU2 převažuje názor nezahrnovat problematiku mikropolutantů do této směrnice. Byla probírána i otázka mikroplastů a částic z pneumatik. Společné výzkumné středisko (JRC) při EK se chce věnovat účinnosti odstraňování mikroplastů na ČOV. Rozsah studie, místa odběru vzorků a metoda analýzy vzorků nejsou dosud definovány.

V případě látek, které nejsou určeny ke splachování (non-flushables,) se z hlediska oboru vodovodů a kanalizací ukazuje za důležité řádná implementace přijaté Směrnice 2019/904/EU o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí. Recitál č. 20 této směrnice stanovuje: „Některé plasto-

vé výrobky na jedno použití končí v životním prostředí v důsledku nevhodného odstraňování prostřednictvím kanalizačního systému nebo jiného nevhodného úniku do životního prostředí. Odstraňování prostřednictvím kanalizačního systému může navíc způsobit významné hospodářské škody v kanalizačních sítích tím, že se ucpou čerpadla a zablokuje potrubí. U těchto výrobků často panuje značný nedostatek informací o jejich materiálových vlastnostech nebo o vhodných způsobech odstraňování odpadu. Plastové výrobky na jedno použití, které se často odstraňují prostřednictvím kanalizačního systému nebo jiným nevhodným způsobem, by proto měly být předmětem požadavků na označování.“ Členské státy a Evropská komise budou hrát roli při stanovování těchto požadavků. EurEau, respektive komise EU3, v současné době zpracovává odpovědi na dotazník k této Směrnici o vlivu těchto výrobků na kanalizační systémy a dopady na životní prostředí.

Jinak v této oblasti není v tuto chvíli zaznamenán žádný citelný pokrok. V Belgii bylo provedeno šetření 117 výrobků, u kterých byla deklarována možnost spláchnutí do kanalizace, pouze dva výrobky ve skutečnosti se prokázaly jako vhodné ke spláchnutí. Velká Británie experimentuje se změnou a namísto značky zákaz splachování začínají vhodné výrobky označovat Fine to Flush.

Příští jednání komise EU2 se bude konat ve dnech 23.–24. 1. 2020 v irském Dublinu.

Ing. Filip Wanner, Ph. D.
ENERGIE AG BOHEMIA s. r. o.